

Bosna i Hercegovina je prihvatila tržišnu orijentaciju na principima slobodnog poduzetništva i aktivno se uključuje u globalne integracione ekonomske procese.

Istodobno vrši usklađivanje normi i standarda sa Evropskom Unijom, Svjetskom trgovinskom organizacijom i drugim značajnim institucijama u sferi međunarodne trgovine.

U posljednjih nekoliko godina, osnovano je na hiljade novih privatnih firmi. Proces privatizacije je u toku. Stabilnost valute, položaj u regionu i drugi pozitivni faktori čine privredu Bosne i Hercegovine perspektivnim poslovnim partnerom niza zemalja.

Kroz prezentirani prikaz izvoda iz zakonske regulative, želja je Vanjskotrgovinske komore Bosne i Hercegovine da na jednostavan i prikladan način upozna postojeće i potencijalne poslovne partnere sa važnijim propisima koji reguliraju vanjsko-trgovinsko poslovanje.

SADRŽAJ

(Izvodi iz važnijih zakona i propisa o poslovanju u Bosni i Hercegovini)

ZAKONSKI PROPISI NA NIVOU BOSNE I HERCEGOVINE

Zakon o vanjskotrgovinskoj politici BiH
Zakon o carinskoj politici BiH
Zakon o carinskoj tarifi BiH
Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u BiH
Zakon o slobodnim zonama u BiH
Zakon o koncesijama BiH
Zakon o konkurenciji
Zakon o industrijskom vlasništvu u BiH
Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima u BiH
Zakon o zaštiti potrošača u BiH
Zakon o nadzoru nad tržištem u BiH
Zakon o opštoj sigurnosti proizvoda
Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanje usklađenosti u BiH
Zakon o javnim nabavkama BiH
Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH
Zakon o Upravi za indirektno oporezivanje
Zakon o postupku indirektnog oporezivanja
Zakon o porezu na dodanu vrijednost
Zakon o akcizama u BiH
Zakon o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda
Okvirni zakon o registraciji poslovnih subjekata u BiH
Odluka o osnivanju i radu predstavništva stranih lica u BiH

ZAKONSKI PROPISI NA NIVOU ENTITETA I DISTRIKTA BRČKO

Zakon o privrednim društvima/preduzećima
Zakoni o bankama
Zakoni o direktnim porezima

Izdavači zakona i propisa

Comment [V1]: Link na web listu linkova_odgovarajući podnaslov

ZAKONI I PROPISI NA NIVOU DRŽAVE

Zakon o vanjskotrgovinskoj politici BiH

Zakon o vanjskotrgovinskoj politici (u daljem tekstu Zakon) zasnovan je na Ustavu Bosne i Hercegovine i određuje nadležnosti države u vanjskotrgovinskoj politici.

Vanjskotrgovinsku politiku utvrđuju organi Bosne i Hercegovine u suradnji sa nadležnim organima entiteta.

Unilateralne mjere i sporazumi u domenu vanjske trgovine sa trećim zemljama su u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine.

Entiteti su dužni osigurati ispunjavanje obaveza iz Zakona i ne mogu donositi mjere koje bi mogle ugroziti postizanje ciljeva ovog Zakona.

Vijeće ministara može zabraniti ili ograničiti uvoz, izvoz ili tranzit određenih roba da bi se spriječilo ugrožavanje okoline, ljudskih života i zdravlja, zaštite nacionalnih bogatstava i zaštite industrijske svojine.

Zakon regulira osnovne elemente sistema izvoza i uvoza roba i usluga i određuje uvjete za obavljanje ekonomskih poslova u inozemstvu i privrednih djelatnosti stranih fizičkih i pravnih lica u Bosni i Hercegovini.

Izvoz i uvoz roba i usluga je slobodan, što ne isključuje zabrane ili restrikcije u opravdanim slučajevima definiranim u Zakonu.

Strana pravna i fizička lica u prometu roba i usluga izjednačena su sa domaćim rezidentima.

Roba koja se uvozi mora biti u skladu sa standardima, atestima, tehničkim i kvalitativnim normama i podložna je sanitarnoj, veterinarskoj, fitopatološkoj i ekološkoj kontroli propisanoj za određene vrste roba.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH osigurava potreban broj bilateralnih i multilateralnih dozvola, kvota, kontingenata i detašmana saglasno potrebama entiteta, koje dozvoljavaju međunarodni ugovori.

U skladu s carinskim propisima i propisima o stranim ulaganjima, Zakon o vanjskotrgovinskoj politici u odvojenim poglavljima tretira:

- režime uvoza i izvoza,
- privremeni uvoz i izvoz roba,
- izvoz i uvoz roba bez plaćanja,
- poslovanje u slobodnim zonama,
- međunarodnu trgovinu uslugama,
- poslove dugoročne proizvodne suradnje,
- kompenzacione poslove,
- zakup opreme,
- aspekte prava intelektualne svojine,

- zaštitne mjere.

Dugoročna proizvodna suradnja između domaćeg i stranog pravnog lica podrazumijeva aktivnosti u razvoju, uvođenju proizvodnje, proizvodnji i uzajamnom snabdijevanju proizvodima i sastavnim dijelovima. Dugoročni ugovorni odnos se sklapa najmanje na tri godine.

Poduzeće i drugo pravno lice registrirano za vanjskotrgovinsko poslovanje može putem ugovora o **kompensacionim poslovima** izvoziti robe i usluge, čija se naplata vrši uvozom roba ili usluga. Evidentiranje se vrši u Ministarstvu trgovine entiteta.

Usluge stranih fizičkih i pravnih lica u BiH podliježu oporezivanju i propisima pod istim uvjetima kao iste ili slične usluge domaćih fizičkih i pravnih lica.

Strana pravna lica mogu obavljati određene usluge u BiH ukoliko osnuju sjedište pravnog lica u BiH.

Domaća pravna lica mogu u stranoj zemlji osnovati poduzeće, predstavništvo, poslovnu jedinicu, mogu obavljati bankarske i financijske poslove, osiguranje i reosiguranje, koristeći vlastita sredstva i uz saglasnost Ministarstva trgovine entiteta u skladu sa propisima Vijeća Ministara BiH.

Aspekti prava intelektualne svojine i međunarodni ugovori u ovoj oblasti vezanoj za vanjsku trgovinu su nadležnost institucija Bosne i Hercegovine. Radi se o autorskim pravima, zaštitnim znakovima, patentima, šemama i dr.

Zaštitne mjere

Prijedlog zaštitnih mjera kod uvoza može propisati Vijeće ministra-ra BiH u ograničenom periodu ukoliko se ocijeni da povećani uvoz prouzrokuje štetu ili značajno pogoršanje pozicije domaće proizvodnje.

Antidampinška zaštita se primjenjuje ukoliko se roba uvozi po nižim cijenama od tržišne cijene ili proizvodnih troškova u zemlji porijekla ili zemlji izvoza, te ukoliko takav uvoz usporava razvoj određene grane privrede ili prijeti da nanese ozbiljnu štetu privredi BiH.

Zaštita od subvencioniranog uvoza se primjenjuje u slučaju pružanja finansijske podrške vlade ili druge institucije u zemlji porijekla ili zemlji izvoza, ukoliko takav uvoz nanosi ozbiljnu štetu privredi BiH.

Zakon o carinskoj politici BiH

Zakon o carinskoj politici regulira osnovne elemente sistema za carinsku zaštitu privrede BiH, prava i obaveze svih subjekata u postupcima carinjenja roba i putnika, carinsko područje, carinsku liniju, carinski granični pojas, carinski nadzor, postupak carinjenja robe i drugih instituta koji reguliraju sistem carinske zaštite.

Odredbe Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine se primjenjuju jedinstveno na carinskom području Bosne i Hercegovine, uključujući teritorijalne vode, unutrašnje vodene tokove i zračni prostor Bosne i Hercegovine.

Carinsko područje Bosne i Hercegovine ograničeno je carinskom linijom koja se podudara s granicama Bosne i Hercegovine.

Carinski propisi se sastoje od Zakona o carinskoj politici i zakona i propisa koje usvoji Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara BiH i /ili Upravnog odbora za njihovu provedbu sukladno propisima Evropske unije.

Za provođenje ovog Zakona nadležna je Uprava za indirektno oporezivanje.

Carina je kao vrsta indirektnog poreza definirana Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH, a njena uplata kao i ostalih indirektnih poreza je regulirana Zakonom o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Carinska tarifa obuhvaća:

- nomenklaturu roba koja se osniva na harmoniziranom sistemu i Kombiniranoj nomenklaturi koja se koristi u Evropskoj uniji;
- carinske stope i druge dažbine koje se primjenjuju na robe obuhvaćene nomenklaturom;
- preferencijalne tarifne mjere sadržane u sporazumima kojima se odobrava preferencijalni tarifni postupak;
- posebne odgodive mjere za određene tarifne stavove za koje je propisano smanjenje carine ili oslobađanje od plaćanja uvozne carine;
- druge mjere predviđene drugim propisima BiH.

Oslobađanje od plaćanja carine

Od plaćanja carine se oslobađa:

1. oprema stavljen u slobodni promet, a koja predstavlja ulog strane osobe osim putničkih motornih vozila, automata za zabavu i igre na sreću;
2. roba stavljen u slobodni promet za vojne i policijske snage i kazneno – popravne ustanove u entitetima, a koja je u potpunosti financirana od strane donatora;
3. roba stavljena u slobodni promet za projekte obnove i rekonstrukcije Bosne i Hercegovine, ako je projekat usvojen od strane Vijeća ministara BiH i vlada entiteta, ili ako je u cijelosti financiran od strane donatora ili međunarodnih razvojnih banaka;

4. proizvodi i roba navedeni u Prilogu Zakona o carinskoj politici. U ovom prilogu navedene su robe i proizvodi koji se oslobađaju od uvozne dažbine.

To su:

- robe sadržane u ličnom prtljagu putnika;
- lična imovina fizičkih lica koje svoje mjesto boravka premještaju iz strane zemlje u BiH;
- lična imovina stečena nasljedstvom;
- predmeti kućanstva za opremanje sekundarnog boravišta;
- osnovna sredstva i druga oprema uvezena u svrhu prijenosa poslova iz treće zemlje u BiH ili potpunog prekida djelatnosti u trećoj zemlji;
- proizvodi koje poljoprivrednici iz BiH dobiju na posjedima smještenim u stranoj zemlji;
- sjemena, đubriva i proizvodi za obradu zemljišta koja se uvoze radi korištenja u pograničnom području;
- roba uvezena od strane entiteta ili humanitarnih organizacija za besplatnu podjelu žrtvama nesreća na teritoriju BiH;
- roba za dobrotvorne i humanitarne organizacije;
- roba namijenjena za potrebe slijepih i hendikepiranih osoba;
- putnički automobili koje uvoze invalidne osobe;
- predmeti neznatne vrijednosti koji se povremeno primaju u pismima ili paketima;
- razni dokumenti, obrasci, planovi, crteži, slajdovi i sl.;
- roba koja se uvozi u trgovačko-promotivne svrhe;
- štampani i reklamni materijal;
- proizvodi koji se konzumiraju ili koriste na trgovačkim sajmovima i sl. manifestacijama;
- pošiljke (znaci, modeli, dizajni...) koji štite autorska prava ili prava industrijskog vlasništva i komercijalnog patenta;
- roba koja se uvozi u svrhu pretraga, analiza ili testiranja;
- počasna odličja, nagrade i darovi;
- obrazovni i naučni materijali, instrumenti i aparati ;
- laboratorijske životinje, biološke i kemijske materije namijenjene istraživanju;
- terapijske supstance i reagensi za određivanje krvnih grupa i tipove tkiva;
- farmaceutski proizvodi koji se koriste na međunarodnim sportskim manifestacijama;
- lijekovi za ličnu upotrebu;
- roba i predmeti domaćinstva i darovi prigodom vjenčanja osobe koja u tu svrhu premiješta svoje boravište iz inostranstva u BiH;
- kovčezi sa tijelima, urne i drugi predmeti koji se unose u BiH radi obavljanja pogreba;
- međunarodne konvencije i ugovori.

Za svaku od naprijed navedenih stavki, Zakonom su precizno utvrđeni uvjeti pod kojima roba ne podliježe plaćanju carina.

Oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina ne odobrava se u slučaju kad je roba izvezena sa carinskog područja Bosne i Hercegovine po proceduri vanjske obrade, izuzev ako ta roba ne ostane u stanju u kojem je bila izvezena.

Vijeće ministara BiH donijelo je Odluku o provedbenim propisima Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine.

Zakon o carinskoj tarifi BiH

Zakon o carinskoj tarifi Bosne i Hercegovine uređuje plaćanje carina i ostalih uvoznih dažbina na robu koja se uvozi, unosi ili prima u carinsko područje Bosne i Hercegovine.

Nomenklatura harmoniziranog sistema carinske tarife je sastavni dio Zakona o carinskoj tarifi i primjenjuje se na cijelom carinskom i ekonomskom prostoru Bosne i Hercegovine.

Robe su razvrstane u 21 odjeljak sa 97 poglavlja, i to prema principima:

- porijekla robe (životinjsko, biljno, prirodno, vještačko)
- vrste materijala (papir, tekstil, metal)
- privrednoj djelatnosti (poljoprivreda, industrija i dr...)
- stepenu obrade (sirovine, poluproizvodi, gotovi proizvodi)
- namjeni proizvoda (široka potrošnja, repromaterijal, oprema i dr..).

Carinske stope su izražene u procentima i primjenjuju se na vrijednost uvezene robe (ad valorem). Za pojedine poljoprivredno-prehrambene proizvode obračunava se i carina po količinskoj jedinici za odgovarajuću količinu robe (compound tarifa).

Za uvoz opreme, uređaja, aparata, vozila i njihovih dijelova, u čijoj proizvodnji se koriste oprema i dijelovi proizvedeni u BiH, Vijeće ministara BiH može predložiti nižu carinu od propisane u Carinskoj tarifi BiH ili može predložiti carinsku stopu – slobodno (nula).

Za robe koje vode porijeklo iz zemalja ili skupina zemalja s kojima je BiH zaključila sporazume koji sadrže klauzulu najpovlaštenije nacije, ili koje tu klauzulu primjenjuju na robe koje vode porijeklo iz BiH, carinske stope su precizirane u dijelu II Carinske tarife BiH.

Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u BiH

Zakon o politici direktnih stranih ulaganja regulira osnove i principe učešća stranih ulagača u privredu Bosne i Hercegovine.

Pojedinačna strana ulaganja moraju se registrirati i kod nadležnog organa države (Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine). Država osigurava, u svojim podzakonskim aktima, da su dokumenti za registraciju usklađeni sa međunarodnim standardima i kod ministarstava trgovine u entitetima.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH je dužno izdati stranom ulagaču potvrdu o izvršenoj registraciji njegovog ulaganja najkasnije 10 dana od podnošenja zahtjeva za upis u Registar stranih ulaganja.

Entiteti su odgovorni za provedbu ovog Zakona na svojoj teritoriji.

Vrste i načini ulaganja

Strano ulaganje može se vršiti:

- osnivanjem vlastitog poduzeća,
- ulaganjem u postojeće pravno lice,
- osnivanjem zajedničkog poduzeća sa domaćim partnerima (dugoročna proizvodna kooperacija, poslovno-tehnička suradnja, zajedničko ulaganje...),
- posebnim vrstama ulaganja (koncesije, B.O.T. ugovori...).

Strani ulog u glavnici poduzeća koje se bavi proizvodnjom i prodajom oružja, municije, eksploziva za vojnu upotrebu i vojne opreme kao i u poduzeću koje se bavi javnim informiranjem ne može preći 49% od glavnice u tom poduzeću i za takva ulaganja mora dobiti prethodnu saglasnost nadležnog organa u odgovarajućem entitetu.

Prava, povlastice i obaveze stranih ulagača

- Strani ulagači imaju ista prava i obaveze kao i rezidenti Bosne i Hercegovine;
- Strani ulagač ima pravo da investira i reinvestira dobit u bilo koji sektor privrede BiH u istom obliku i pod istim uslovima definiranim za rezidente BiH, prema važećim zakonima;
- Strana ulaganja su izuzeta od plaćanja carina i carinskih dažbina (osim carinskog evidentiranja);
- Oprema koja predstavlja ulog strane osobe (osim putničkih motornih vozila i automata za igre na sreću) je oslobođena plaćanja carine;
- Strani ulagači imaju pravo da otvore račune kod poslovne banke u domaćoj ili konvertibilnoj valuti;
- Dozvoljena je konverzija domaće valute u konvertibilnu valutu, radi plaćanja koja se odnose na ulaganja;
- Dozvoljen je transfer dobiti u inozemstvo ostvaren u obliku profita, dividendi, kamata i drugih oblika dobiti od ulaganja kao što su vlasnička prava nakon djelomične ili potpune likvidacije svojih ulaganja;

- Oporezivanje stranih ulagača i direktnih ulaganja obavljat će se u skladu sa poreskim zakonodavstvom entiteta;
- Strani ulagači imaju ista vlasnička prava na nekretninama kao i lica koja su državljani Bosne i Hercegovine;
- Strani ulagači iz jedne od država nasljednica bivše SFR Jugoslavije imaju ista prava ukoliko se primjenjuje pravilo reciprociteta;
- Poslovne knjige i finansijske izvještaje strani ulagač je dužan voditi u skladu sa međunarodnim računovodstvenim i revizorskim standardima i zakonima entiteta;
- Strani ulagač mora poštovati zakone i propise Bosne i Hercegovine.
- Na direktna strana ulaganja se primjenjuju ista ograničenja kao i na domaća ulaganja u oblasti javnog poretka, javnog zdravstva i zaštite okoline.
- Strana ulaganja neće biti nacionalizirana, eksproprirana ili rekvirirana ili podvrgnuta mjerama sa sličnim posljedicama, izuzev ako se radi o javnom interesu i u skladu sa važećim zakonima, i uz plaćanje primjerene naknade u skladu sa međunarodnim standardima.

Prava i povlastice date stranim ulagačima i obaveze koje proizilaze iz ovog Zakona ne mogu se ukinuti niti poništiti naknadno donesenim zakonima ili podzakonskim aktima, osim u slučaju koji je povoljniji za stranog ulagača.

Sporovi vezani za strana ulaganja će se rješavati u nadležnim sudovima u Bosni i Hercegovini, osim ako se partneri ne dogovore o nekoj drugoj proceduri rješavanja sporova.

Zakon o slobodnim zonama u BiH

Zakonom o slobodnim zonama utvrđuju se uvjeti za osnivanje zona, djelatnosti koje se mogu obavljati u zoni, poslovanje, prestanak rada i druga pitanja u skladu sa odredbama Zakona o carinskoj politici BiH.

Slobodna zona je dio carinskog područja Bosne i Hercegovine kojim upravlja osnivač slobodne zone.

Osnivači mogu biti jedno ili više domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica. Osnivač slobodne zone donosi pravilnik za obavljanje djelatnosti u zoni. Osnivanje slobodne zone se smatra ekonomski opravdanim ukoliko se na osnovu elaborata ocijeni da će vrijednost robe koja se izvozi iz slobodne zone biti najmanje 50% od ukupne vrijednosti proizvedene robe koja napušta slobodnu zonu u periodu od 12 mjeseci.

Korisnici slobodne zone mogu biti osnivač i druga domaća i strana pravna i fizička lica. Korisnicima se omogućava da pod jednakim općim uvjetima obavljaju djelatnost.

Slobodna zona ima svojstvo pravnog lica koje stiče upisom u sudski registar. Saglasnost za osnivanje slobodne zone daje Vijeće ministara na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa i uz prethodnu saglasnost vlada entiteta ili vlade Distrikta Brčko.

U slobodnoj zoni se mogu obavljati: proizvodne, komercijalne i uslužne **djelatnosti** (bankarski poslovi, usluge osiguranja i reosiguranja imovine i lica i sl.).

Proizvodnom djelatnošću se smatra proizvodnja čiji su proizvodi prošli kroz izvjestan proces prerade ili obrade u slobodnoj zoni.

Oprema koja se uvozi u zonu, a namijenjena je obavljanju proizvodne aktivnosti u zoni, bit će izuzeta od plaćanja carine i carinskih obaveza, osim carinskog evidentiranja ukoliko drugačije nije predviđeno odredbama Zakona o carinskoj politici BiH.

Izlaz i ulaz roba i usluga u i iz slobodne zone vrši se u skladu sa Zakonom o carinskoj politici BiH, Zakonom o carinskoj tarifi BiH i Zakonom o vanjskotrgovinskoj politici BiH.

Ulaganje kapitala na području slobodne zone, transfer dobiti i retransfer uloga su slobodni, a vrše se u skladu s važećim zakonima Bosne i Hercegovine i entiteta.

Korisnici slobodne zone plaćaju poreze i doprinose prema važećim propisima entiteta i Brčko Distrikta BiH, ovisno o lokaciji slobodne zone.

Za robu proizvedenu u slobodnoj zoni nadležne carinske uprave mogu izdati certifikat o porijeklu proizvoda – EUR 1.

Dozvola za rad slobodne zone može biti oduzeta ako osnivač ili korisnik slobodne zone ne uvažava uvjete poslovanja koji su propisani Zakonom.

U slučaju prestanka rada slobodne zone, korisnik zadržava pravo svojine nad stvarima, pravima i novcu koje je uvezao, odnosno unio u zonu, te ima pravo da nastavi s poslovanjem izvan slobodne zone prema važećim propisima.

Zakonom o koncesijama BiH

Ovim Zakonom su propisani način i uvjeti pod kojima se mogu dodjeljivati koncesije u Bosni i Hercegovini, mjerodavnost za dodjelu koncesija, institucionalna struktura, mjerodavnost i druga pitanja vezana za rad Komisije za koncesije BiH, tenderski postupak, sadržina i djelovanje ugovora o koncesiji, prava i obaveze koncesionara i dr.

Svrha Zakona je da stvori transparentan, nediskriminatoran i jasan pravni okvir za utvrđivanje uvjeta pod kojima se domaćim i stranim pravnim osobama mogu dodjeljivati koncesije u BiH i stimuliranje ulaganja stranog kapitala iz oblasti koje su, po Ustavu BiH, u mjerodavnosti BiH i u slučaju predstavljanja međunarodnog subjektiviteta BiH kao i kada se koncesiono dobro prostire na oba entiteta. To su slijedeći sektori:

- osiguranje infrastrukture i usluga,
- eksploatacija prirodnih resursa i objekata koji služe njihovom iskorištavanju, finansiranju projektovanju, izgradnji obnovi i /ili rukovođenju radom infrastrukture i za nju vezanih objekata i uređaja.

Vijeće ministara BiH donosi odluke o vrsti i predmetu koncesije koja se dodjeljuje, a **potvrđuje Parlamentarna skupština BiH**. U slučaju zajedničke mjerodavnosti, mjerodavna tijela usaglašavaju uvjete i oblik dodjele koncesije.

Ovim Zakonom je utemeljena **Komisija za koncesije BiH** kao neovisno regulatorno tijelo i djeluje kao Komisija za dodjelu koncesija i Zajednička komisija za koncesije.

Odluka Komisije se može preispitati ako se u roku od 60 dana od njenog donošenja podnese zahtjev za to.

Komisija u saglasnosti sa Vijećem ministara donosi pravila. Predsjedavajući Komisije može ovlastiti drugu osobu da vrši nadzor nad radom koncesionara.

Dodjela koncesije vrši se putem javnog oglasa odnosno **tendera**.

Zakonom je predviđena mogućnost **samoinicijativne ponude** za koncesiju mjerodavnom ministarstvu.

Zakonom je predviđeno novčano kažnjavanje za postupanje suprotno odredbama ovog Zakona, a za slučaj spora je određena nadležnost Suda BiH.

Zakon o konkurenciji

Ovim zakonom uređuju se pravila, mjere i postupci zaštite tržišne konkurencije, nadležnosti i način rada Konkurencijskog savjeta na zaštiti i promociji tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini.

Zakon se primjenjuje na sva pravna i fizička lica koja posredno ili neposredno učestvuju u prometu roba i usluga i koja svojim djelovanjem sprečavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine ili značajnijem dijelu tržišta (u daljem tekstu: privredni subjekti), kao i na privredne djelatnosti privrednih subjekata sa sjedištem i prebivalištem u inostranstvu, ako njihovo djelovanje ima značajan efekat na tržište Bosne i Hercegovine ili na značajnijem dijelu tržišta.

Zakonom su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prećutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke udruženja privrednih subjekata (u daljem tekstu: sporazumi) koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu izuzev ako doprinose unapređenju proizvodnje ili distribucije roba i/ili usluga unutar Bosne i Hercegovine, ili promociji tehničkog i ekonomskog razvoja, pri čemu potrošačima omogućavaju pravičan udio koristi koja iz njih proizilazi.

Organ za sprovođenje zaštite tržišne konkurencije u smislu ovog zakona je Konkurencijski savjet i ima isključivu nadležnost u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurentskog djelovanja na tržištu.

U sastavu Konkurencijskog savjeta djeluju kancelarije za konkurenciju u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj, kao organizacione jedinice van sjedišta Konkurencijskog savjeta.

Konkurencijski savjet je samostalan organ koji obezbjeđuje dosljednu primjenu ovog zakona na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine

Konkurencijski savjet nadležan da donosi podzakonske akte na osnovu odredaba ovog zakona i druge podzakonske akte potrebne za njegovo sprovođenje, propisuje definicije i obračunske metode za određene djelatnosti, propisuje i daje tumačenje opštih i posebnih definicija konkurencijskih pojmova, kao i obračunske metode za ključne konkurencijske pojmove, odlučuje o zahtjevima za sprovođenje postupka i vodi postupak, donosi upravne akte kojima se završava postupak pred Konkurencijskim savjetom, daje mišljenja i preporuke o bilo kom aspektu konkurencije, donosi interne akte o unutrašnjoj organizaciji Konkurencijskog savjeta, osim Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, koji se donosi uz saglasnost Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, daje inicijativu za izmjene i dopune Zakona o konkurenciji i predlaže Savjetu ministara Bosne i Hercegovine odluku o visinu iznosa administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim savjetom.

Konkurencijski savjet daje mišljenje na nacрте i predloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje imaju uticaja na tržišnu konkurenciju i o njihovoj saglasnosti s ovim zakonom. .

Konkurencijski savjet sarađuje s međunarodnim i nacionalnim organizacijama i institucijama iz oblasti konkurencije, i na osnovu toga može davati i tražiti podatke i informacije vezane za činjenična ili pravna pitanja, uključujući i povjerljive podatke. Prilikom razmjene povjerljivih podataka, legitimni poslovni interesi zainteresovanih privrednih subjekata moraju se zaštititi u skladu s propisima.

Konkurencijski savjet pokreće postupak u smislu ovog zakona, po službenoj dužnosti ili na osnovu zahtjeva stranke i dužan je da donese konačno rješenje u roku od šest mjeseci, ukoliko ovim zakonom za pojedine slučajeve nije određen drugačiji rok.

Odluke Konkurencijskog savjeta **su konačne i obavezujuće** su na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i primjenjuju se danom objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a u slučaju neizvršenja odluke **Konkurencijski savjet može zatražiti pravnu pomoć od nadležnih organa za prinudno izvršenje istih.**

Propisane su novčane kazne za privredne subjekte ili fizička lica zbog povreda odredaba ovog zakona u iznosu najviše do 10% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz prethodne godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, a za odgovorna lica privrednog subjekta do 50.000 KM.

Konkurencijski savjet može izreći novčane kazne za pravna i/ili fizička lica koja nisu stranke u postupku u zakonom propisanim slučajevima.

Konkurencijski savjet je donio set pratećih akata za implementaciju ovog Zakona a odnose se na definiranje kategorija dominantnog položaja, o skupnom izuzeću sporazuma između **gospodarskih** subjekata koji djeluju na različitim razinama proizvodnje odnosno distribucije, o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, o bližem definiranju načina periodičnog plaćanja kazne, o vođenju knjige Registra koncentracije, o načinu podnošenja prijave i kriterijumima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata.

Zakon o industrijskom vlasništvu u BiH

Ovaj zakon uređuje sticanje, sadržaj i zaštita slijedećih prava industrijskog vlasništva: patenata, robnih i uslužnih žigova, industrijskog dizajna i geografske oznake. Priznanjem, odnosno registracijom prava industrijskog vlasništva po ovom zakonu, nosioci prava stiču materijalna i moralna prava. Zahtjev za sticanje prava industrijskog vlasništva, ostvaruje se podnošenjem prijave Institutu za intelektualno vlasništvo BiH ili njegovim ispostavama a može i u inostranstvu pod određenim uslovima.

Za sve radnje plaćaju se takse u visini određenoj posebnom tarifom koju donosi Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa, na prijedlog Instituta. Ovo Ministarstvo je nadležno za zaključivanje međunarodnih ugovora i sporazuma iz oblasti industrijskog vlasništva.

Sve odluke Instituta se objavljuju u njegovom Službenom glasniku.

Fizička i pravna lica koja se bave zastupanjem u postupku zaštite prava industrijskog vlasništva pred Institutom moraju biti upisana u registar zastupnika kojeg vodi Institut.

Priznata prava se upisuju u registar i o tome izdaje potvrdu Institut.

Nosilac patenta, žiga odnosno ind. dizajna može pod uslovima utvrđenim ovim zakonom i drugim propisima, prenijeti na drugog u cjelini ili djelimično svoje pravo. Za valjanost prenosa potrebna je pismena forma. Kolektivni žig i geografska oznaka ne mogu biti predmet prenosa prava a ni ugovora o licenci.

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima u BiH

Ovim Zakonom su uređena: prava autora na djelima s područja književnosti, nauke i umjetnosti i njihovo ostvarivanje (**autorska prava**), prava umjetnika izvođača i njihovo ostvarivanje, prava proizvođača fonograma radiodifuznih ustanova – proizvođača emisija (**srodna prava**), pravo proizvođača vigeograma, pravo proizvođača baze podataka i zaštita autorskog prava i srodnih prava.

Djelatnost ostvarivanja autorskog i srodnih prava mogu obavljati organizacije autora i drugih nosioca tih prava, te druga pravna lica specijalizovana za ostvarivanje tih prava. Za to je potrebno odobrenje Instituta za intelektualno vlasništvo BiH.

Zakon o zaštiti potrošača

Zakon o zaštiti potrošača u Bosni i Hercegovini uređuje odnose između potrošača, proizvođača i trgovaca na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Na odnose i slučajeve iz oblasti zaštite potrošača koji nisu regulirani ovim Zakonom primjenjivat će se odredbe Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), Zakona o općoj sigurnosti proizvoda ("Službeni glasnik BiH", broj 45/04) te odgovarajuće odredbe zakona kojima se uređuju obligacioni odnosi u Bosni i Hercegovini.

Subjekti odgovorni za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini su:

- a) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo);
- b) Ombudsmen za zaštitu potrošača u BiH;
- c) Vijeće za zaštitu potrošača BiH;

- d) Konkurencijsko vijeće BiH;
- e) nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH;
- f) Ured za konkurenciju i zaštitu potrošača u Federaciji BiH i Republici Srpskoj (u daljnjem tekstu: UKZP entiteta);
- g) udruženja potrošača;
- h) obrazovne institucije i mediji;
- i) inspekcijski i drugi organi u skladu sa zakonom.

Nadzor nad provođenjem ovog Zakona obavljaju nadležni organi naprijed pomenuti u tačkama od a) do e) i i) Zakona, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim posebnim zakonima i drugim propisima.

Institucije i udruženja gore pomenuta, osim onih pod tačkom h), ovlašteni su da pokrenu postupak pred nadležnim sudom za donošenje odgovarajućeg akta koji je u

Zakon o nadzoru nad tržištem u BiH

Ovim se zakonom uređuje nadzor proizvoda stavljenih na tržište BiH, utvrđuju opšta načela i uspostavlja sistem nadzora nad tržištem, njegova organizacija i funkcionisanje, te obaveze i odgovornosti proizvođača i distributera u sistemu nadzora nad tržištem.

Zakonom su definisani i osnovni pojmovi koji se koriste u ovom zakonu: proizvod, siguran proizvod, opasan proizvod, ozbiljan rizik, proizvođač, distributer, povlačenje proizvoda, sprječavanje distribucije, stavljanje proizvoda na tržište, stavljanje proizvoda u upotrebu, tehnički propis i nadzor nad tržištem.

Ovim zakonom se, u svrhu osiguranja funkcionalnog i učinkovitog sistema nadzora nad tržištem, obavljanja tehničkih, koordinacijskih i drugih poslova utvrđenih zakonom, te poslova čije obavljanje proističe iz međunarodnih pravnih akata koji obavezuju BiH, osniva Agencija za nadzor nad tržištem BiH.

Zakon o opštoj sigurnosti proizvoda

Ovim zakonom se uređuje opšta sigurnost proizvoda koji se stavljaju na tržište BiH. Odredbe ovog zakona primjenjuju se i na proizvode čiji su sigurnosni zahtjevi uređeni posebnim zakonom ili podzakonskim aktom u mjeri u kojoj rizici i vrste rizika za taj proizvod nisu predmet reguliranja posebnog zakona ili podzakonskog akta.

Nadzor nad primjenom ovog zakona obavljat će Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i odgovarajuća ministarstva entiteta u pogledu nadzora i kontrole nad pojedinim proizvodima i skupinama proizvoda.

Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanje usklađenosti

Ovim zakonom se uređuje način propisivanja tehničkih zahtjeva za proizvode i postupaka ocjenjivanja usklađenosti s propisanim zahtjevima i priznavanje dokumenata o usklađenosti i znakova usklađenosti izdatih u inostranstvu. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH će, u cilju usklađivanja tehničkih propisa u Bosni i Hercegovini s direktivama Evropske unije, na prijedlog Komiteta za tehničke propise BiH, donijeti tehničke propise.

Evidenciju imenovanih tijela za ocjenjivanje usklađenosti i oznake usklađenosti vodi Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

U Bosni i Hercegovini se priznaju dokumenti o usklađenosti i oznake usklađenosti izdate u inostranstvu ako su sačinjeni na osnovu međunarodnih ugovora o međusobnom priznavanju dokumenata iz oblasti usklađenosti, koje je potpisala BiH.

Zakon o javnim nabavkama BiH

Ovim zakonom se uspostavlja sistem javnih nabavki u Bosni i Hercegovini, prava, dužnosti i odgovornosti učesnika u postupcima nabavke i postupak kontrole javnih nabavki. Javna nabavka se odnosi na nabavku roba, usluga i radova, a provode je «ugovorni organi» iz člana 3. ovog zakona u skladu sa pravilima utvrđenim u ovom zakonu i pratećim podzakonskim aktima.

Ovim zakonom se osniva Agencija za javne nabavke kao samostalna upravna organizacija, sa sjedištem u Sarajevu i dvije filijale, u Mostaru i Banja Luci, a osniva se i Ured za razmatranje žalbi, kao samostalna upravna organizacija, u ulozi drugostepenog organa u slučaju povrede zakona i drugih podzakonskih akata koji regulišu javne nabavke. Uloge Agencije i Ureda su da se osigura pravilno provođenje ovog zakona. Agencija i Ured će početi sa radom u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog zakona (10.02.2005.godine). Detaljne nadležnosti Agencije i Ureda biće regulisani podzakonskim aktima.

U prelaznom priodu od tri mjeseca nadležnosti Agencije za javne nabavke će vršiti Ministarstvo finansija i trezora BiH, a nadležnosti Ureda za razmatranje žalbi pored Ministarstva finansija i trezora BiH i entitetska ministarstva finansija.

Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH

Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja **uspostavljena je Uprava za indirektno oporezivanje u Bosni i Hercegovini** kao jedini organ u Bosni i Hercegovini koji je nadležan za provođenje zakonskih propisa o indirektnom oporezivanju i uređuje jedinstveno provođenje indirektnih poreza na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, kako u sistemu naplate tako i raspodjele indirektnog poreza.

U smislu ovog zakona pojam «indirektni porez» odnosi se na uvozne i izvozne dažbine, akcize, porez na dodanu vrijednost i sve druge poreze zaračunate na robu i usluge, uključujući i porez na promet i putarine.

Zakon o Upravi za indirektno oporezivanje

Ovim zakonom reguliše se nadležnost, organizacija, rukovođenje Upravom za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu: UIO), prava i dužnosti zaposlenih, upravljanje ljudskim potencijalima i druga pitanja.

UIO je samostalna upravna organizacija, s pravima i dužnostima utvrđenim ovim zakonom, Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini i drugim zakonima kojima se uređuje indirektno oporezivanje.

Sjedište UIO je u Banjoj Luci.

UIO je ovlašćen za primjenu i sprovođenje zakonskih propisa o indirektnom oporezivanju kao i donošenje podzakonskih akata u vezi sa indirektnim oporezivanjem.

Propisi o indirektnom oporezivanju ne mogu se tumačiti primjenom analogije, osim ako to zakonom nije izričito predviđeno.

UIO može davati mišljenje obvezniku indirektnih poreza u vezi sa bitnim pitanjima koja se odnose na indirektno oporezivanje, u skladu sa postupkom propisanim Zakonom o postupku indirektnog oporezivanja.

Za obveznike indirektnih poreza vodi se jedinstveni registar, a obveznici indirektnih poreza dužni su da se registruju na način i u roku koji je utvrđen zakonom i podzakonskim aktom. UIO izdaje uvjerenje o registraciji/upisu sa identifikacijskim brojem.

Poslove iz svoje nadležnosti UIO vrši u sjedištu uprave (u daljem tekstu: Središnji ured), regionalnim centrima, koji se nalaze u Banjoj Luci, Mostaru, Sarajevu i Tuzli i drugim organizacionim jedinicama.

Zakon o postupku indirektnog oporezivanja

Ovim zakonom uređuje se postupak utvrđivanja, naplate i kontrole indirektnih poreza i poreski prekršaji. Postupak indirektnog oporezivanja primjenjuje se na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Postupak indirektnog oporezivanja primjenjuje se na strance i na lica koja nemaju stalno prebivalište u Bosni i Hercegovini samo ako je to potrebno, s ciljem poštivanja obaveza iz međunarodnih sporazuma kojima je pristupila Bosna i Hercegovina i gdje se primjenjuje princip međunarodnog reciprociteta.

UIO je obavezan osigurati jedinstvenost u primjeni propisa o indirektnim porezima na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

Postupci indirektnog oporezivanja pokreću se po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke prijavom, ispravom, obavještenjem, zahtjevom ili bilo kojim drugim sredstvom propisanim u zakonu o indirektnim porezima.

Kontrola indirektnih poreza vrši se provjerom knjiga, evidencija, spisa, faktura, vaučera, korespondencije od važnosti za indirektnu porez, računarskih baza podataka, programa, evidencija ili spisa koji se odnose na privredne djelatnosti, kao i provjerom dobara ili bilo kojih podataka koje bi UIO trebalo da zna ili koji bi bili potrebni za postupanje u skladu s obavezama plaćanja indirektnih poreza.

Prekršaj indirektnih poreza je cjelokupno ili djelimično nepoštovanje obaveze plaćanja obaveza po osnovu indirektnih poreza u zakonu utvrđenim rokovima za svaki indirektni porez.

Protiv svakog prvostepenog rješenja koje donese UIO ili radnji koje utiču na pravni status lica, izuzev razreza koji su sačinjeni umjesto poreskih prijavi indirektnih poreza koje nisu dostavljene u zakonom ostavljenom roku, **može se podnijeti žalba** u roku od 15 dana od dana uručenja rješenja, osim ako ovim ili bilo kojim drugim zakonom koji se odnosi na indirektnu porez nije drugačije propisano. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja osim u izuzetnim slučajevima.

Prvostepenu odluku po žalbi donosi prvostepeni organ UIO koji je donio rješenje, u roku od mjesec dana od dana podnošenja žalbe. Protiv rješenja koje je donio prvostepeni organ po žalbi, poreski obveznik ima pravo žalbe drugostepenom organu i po njoj u drugom stepenu odlučuje direktor UIO u roku od tri mjeseca od dana prijema žalbe.

Protiv rješenja drugostepenog organa može se pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog odjela Suda Bosne i Hercegovine.

Obveznici indirektnih poreza i njihovi nasljednici imaju **pravo povrata** neosnovano plaćenog iznosa uplaćenog UIO, uz zakonsku kamatu, ako nije proteklo više od pet godina od uplate neosnovanog iznosa.

Zakon o porezu na dodanu vrijednost

Ovim zakonom je uvedena obaveza i regulisan sistem poreza na dodanu vrijednost na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu:BiH) sa početkom primjene od 01.01.2006.godine.

Ovaj porez se plaća na promet dobara i usluga koje poreski obveznik, u okviru obavljanja svojih djelatnosti izvrši na teritoriji BiH uz naknadu i uvoz dobara u BiH.

Poreski obveznik je svako lice čiji ukupan promet dobara ili usluga u prethodnoj godini prelazi ili je vjerovatno da će preći iznos od **50.000,00 KM**. Svako takvo lice je

dužno da podnese zahtjev za registraciju. Oblik i sadržaj zahtjeva za registraciju podnosi UIO koja vodi jedinstveni registar poreskih obveznika.

Obveznik koji nema sjedište u Bosni i Hercegovini, a koji vrši promet dobara i usluga u Bosni i Hercegovini, registruje se kod poreskog punomoćnika koji ima sjedište u Bosni i Hercegovini, a UIO može dati odobrenje i za dobrovoljnu registraciju

PDV se obračunava, naplaćuje i plaća na mjestu prometa dobrima i uslugama, a Bosna i Hercegovina smatra se jednim mjestom za vršenje prometa.

Poreska obaveza na promet dobara nastaje (u zavisnosti o prometu kojeg se dobra radi) u momentu: otpreme ili početka prevoza dobra primaocu ili trećem licu, preuzimanja vlasništva nad dobrima od strane primaoca u slučaju ugradnje ili montaže, prenosa prava raspolaganja na dobrima primaocu, očitavanja stanja primljene vode, električne energije, gasa ili toplotne energije s ciljem obračuna potrošnje; uvoza dobara u carinsko područje Bosne i Hercegovine.

Poreska obaveza na pružanje usluga nastaje u momentu kada je izvršeno pojedinačno pružanje usluge.

Ako se za pružanje usluga izdaju periodične fakture, za promet usluga smatra se da je završen posljednjeg dana perioda za koji se izdaje faktura.

Poreska osnovica je oporezivi iznos naknade (u novcu, stvarima ili uslugama) koju obveznik primi ili treba da primi **za isporučena dobra ili pružene usluge**, uključujući subvencije koje su neposredno povezane sa cijenom tih dobara ili usluga, u koju nije uključen PDV, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Poreska osnovica **kod uvoza dobara** u Bosnu i Hercegovinu je vrijednost tih dobara utvrđena u skladu sa carinskim propisima.

Kod uvoza dobara koje je obveznik privremeno izvezao radi popravke, prerade, dorade ili druge obrade izvan Bosne i Hercegovine, osnovicu čini vrijednost te popravke, prerade, dorade ili druge obrade.

Standardna stopa PDV-a na oporezivi promet dobara i usluga i uvoz dobara u Bosnu i Hercegovinu iznosi **17%**, ali je propisano oslobađanje ili nulta stopa za izvjestan broj prometa dobara ili usluga u oblasti djelatnosti od javnog interesa, finansijske ili novčane usluge, dio uvoza i uvoza dobara, kod međunarodnog prevoza, diplomatske i međunarodne institucije te posebna oslobođenja.

PDV se obračunava **mjesečno**, na osnovu ukupnog prometa dobara ili usluga iskazanih u fakturama u tom vremenskom periodu. Prijava se podnosi do 10- og u mjesecu.

Oblik i sadržaj prijave za PDV propisuje UIO prema propisima donijetim prema ovom zakonu.

U vezi sa izgradnjom nepokretne imovine obaveza plaćanja PDV-a prebacuje se na lice kojem je izvršen promet u vezi sa izgradnjom te imovine (Posebna šema).

Nadzor obračunavanja, plaćanja i naplate PDV-a vrši UIO, u skladu s posebnim zakonom.

Kod uvoza robe, obračunavanje, naplaćivanje i plaćanje PDV-a nadzire UIO u skladu sa carinskim propisima kao da PDV predstavlja uvoznju carinsku dažbinu.

Zakonom su predviđene **novčane kazne za prekršaje** u iznosima koji zavisno od učinjenog prekršaja iznose 50% iznosa neplaćenog ili pogrešno obračunatog poreza, s tim da ne mogu biti manje od 100,00 KM, a za nevođenje ili nečuvanje knjiga propisana je kazna u rasponu od 300,00 do 10.000,00 KM. U istim iznosima novčane kazne plaća i odgovorno lice koje radi za pravno lice.

Zakonom je predviđen i žalbeni postupak za reviziju rješenja UIO, a nezadovoljna stranka, u slučaju nepovoljnog rješenja može se žaliti Osnovnom sudu za prekršaje a zadnja je instanca Vrhovni sud.

Danom primjene ovog zakona - 01.01.2006.godine, prestaju važiti entitetski zakoni o porezu na promet proizvoda i usluga, odnosno o akcizama i porezu na promet kao i odgovarajući zakoni u Brčko Distriktu.

U Aneksu 1. uz ovaj zakon precizirane su kategorije umjetničkih djela, kolekcionarskih predmeta i antikviteta.

Zakon o akcizama

Ovim zakonom se uređuje oporezivanje prometa određenih vrsta proizvoda posebnim oblikom poreza – akcizom, na teritoriji Bosne i Hercegovine. Odredbe ovog Zakona primjenjuju se i na putarinu.

Prihodi po osnovu akciza uplaćuju se na Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje, a njihova raspodjela vrši se u skladu sa Zakonom o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Akcizni proizvodi su: derivati nafte, duhanske prerađevine, bezalkoholna pića, alkohol i alkoholna pića, pivo i kafa.

Oslobođenje od plaćanja akcize je predviđeno za akcizne proizvode koji se izvoze i za one akcizne proizvode koji se pod nadzorom poreskog organa uništavaju ili čine neupotrebljivim za korištenje.

Uprava za indirektno oporezivanje BiH je donijela prateći propis za primjenu ovog zakona – Pravilnik o primjeni Zakona o akcizama u BiH kojim je uređen način obračunavanja, plaćanja i povrata akcize, sadržaj i način vođenja evidencija, sačinjavanje i dostavljanje mjesečnih i godišnjih obračuna. Ovaj Pravilnik se primjenjuje i na putarinu.

Danom početka primjene ovog Zakona tj. od 01.01.2005. godine prestaje primjena entitetskih zakona i podzakonskih akata o akcizama odnosno o posebnim porezima na akciznu robu i Zakona o akcizama i podzakonskih akata Brčko Distrikta kao i propisi o visini naknade za puteve iz akciznih proizvoda.

Zakon o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda

Ovim zakonom regulira način uplate indirektnih poreza, ostalih prihoda i taksi za koje je odgovorna Uprava za indirektno oporezivanje, pravila za vođenje jedinstvenog računa za prikupljanje indirektnih poreza, ostalih prihoda i taksi, doznačavanje i raspodjela prikupljenog prihoda Bosni i Hercegovini, entitetima i Distriktu Brčko. Reguliraju se i knjigovodstvene evidencije za jedinstveni račun, informiranje u pogledu prikupljanja, doznačavanja i raspodjele prikupljenog prihoda i godišnja nezavisna eksterna revizija o prikupljanju i raspodjeli prihoda.

Ovim zakonom se osigurava prikupljanje svih prihoda za koje je odgovorna UIO, kao i saradnja između UIO, države, entiteta i Distrikta Brčko u pogledu doznačavanja i raspodjele prikupljenih prihoda. Ovaj zakon se primjenjuje od 01.01.2005.godine.

Okvirni zakon o registraciji poslovnih subjekata u Bosni i Hercegovini

Cilj ovog zakona je utvrđivanje načina registracije poslovnih subjekata u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu, te usaglašavanje ovog zakona i zakona entiteta i Brčko Distrikta s propisima EU kreiranjem jedinstvene identifikacije poslovnih subjekata.

Zakon je koncipiran tako da **utvrđuje brz i jednoobrazan postupak registracije poslovnih subjekata na teritoriji Bosne i Hercegovine**, koji je primjenjiv na sve poslovne subjekte osnovane u Bosni i Hercegovini, kako od strane domaćih tako i od stranih pravnih i fizičkih lica. Primjena ovog zakona počinje najmanje 180 dana od dana njegovog stupanja na snagu a zakon je stupio na snagu 18.09.2004.godine.

Odluka o osnivanju i radu predstavništva stranih osoba u Bosni i Hercegovini

Ovom Odlukom su propisani uvjeti za osnivanje i rad predstavništva stranih osoba u Bosni i Hercegovini. Odlukom je određeno da se predstavništvo osniva radi :

- istraživanja tržišta,
- obavljanja propagandnih i informativnih poslova i
- predstavljanja.

Predstavništvo ne može zaključivati ugovore u ime osnivača predstavništva osim predstavništva stranih avioprevoznika, u skladu sa međudržavnim ugovorima i međunarodnim konvencijama koje je zaključila Bosna i Hercegovina.

Predstavništva su sastavni dio stranog lica i nemaju status pravnog lica

Predstavništvo se upisuje u Registar predstavnštva stranih lica u Bosni i Hercegovini koji se vodi u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Propisi na nivou entiteta

Zakoni o privrednim društvima / preduzećima

Ovim Zakonima se uređuje osnivanje, oblici organiziranja, poslovanje, upravljanje i prestanak rada privrednih društava u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Distriktu Brčko.

Prema **Zakonu o privrednim društvima Federacije BiH**, privredno društvo je pravno lice koje samostalno obavlja privrednu djelatnost.

Privredno društvo mogu osnovati:

- domaća fizička i pravna lica
- strana fizička i pravna lica

Oblici osnivanja su:

- **DIONIČKO DRUŠTVO (d.d.)**

Osniva se Ugovorom ili odlukom o osnivanju. Osnivači (jedan ili više) su obavezno dioničari. Dioničko društvo odgovara za svoje obaveze cjelokupnom imovinom.

Visina osnivačkog kapitala dioničarskog društva iznosi najmanje 50.000 KM.

- **DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU (d.o.o.)**

Osniva se Ugovorom koji zaključuju osnivači ili Odlukom ukoliko društvo osniva samo jedan osnivač.

Osnovni kapital društva sa ograničenom odgovornošću iznosi najmanje 2.000 KM bez obzira da li se radi o jednom ili više osnivača.

- **DRUŠTVO SA NEOGRANIČENOM SOLIDARNOM ODGOVORNOŠĆU (d.n.o.)**

Osniva se Ugovorom najmanje dva lica koja su neograničeno solidarno odgovorna za obaveze društva. Ulozi članova postaju imovina društva, a vrijednosti uloga se utvrđuju ugovorom.

- **KOMANDITNO DRUŠTVO (k.d.)**

Osniva se ugovorom kojim se utvrđuje vrsta i iznos uloga svakog člana. U komanditnom društvu "komplementari" (jedan ili više članova) odgovaraju za obaveze društva neograničeno cjelokupnom svojom imovinom, a "komanditori" (jedan ili više članova) odgovaraju za obaveze samo do visine njihovih uloga upisanih u sudski registar.

Zakon o privrednim društvima FBiH utvrdio je način i postupak za osnivanje privrednog društva ovisno o obliku organiziranja za koji se je osnivač odlučio.

U postupku osnivanja potrebno je:

- donijeti akt o osnivanju (Odluku ili Ugovor);
- podnijeti prijavu za upis u sudski registar ;
- izvršiti registriranje i evidentiranje kod državnih organa;

Ukoliko su osnivači strane fizičke ili pravne osobe potrebno je:

1. kod nadležnog ministarstva dobiti suglasnost za lokaciju poslovnog prostora;
2. dobiti suglasnost na osnivački akt (u Federalnom ministarstvu trgovine);
3. izvršiti upis u jedinstveni registar poduzeća kod Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH;

Prema **Zakonu o preduzećima Republike Srpske i Zakonu o preduzećima Distrikta Brčko**, propisano je koji oblik preduzeća mogu osnivati fizička i pravna lica, domaće i strana.

Oblici preduzeća su: privredno društvo, javno društvo i društvo za zapošljavanje invalida.

Privredna društva mogu biti: ortačko društvo (o.d.), komanditno društvo (k.d.), akcionarsko društvo (a.d.) i društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.).

Visina osnivačkog kapitala, obaveznost upisa, zaštita okoline i povezivanje unutar entiteta (poslovna udruženja, konzorcij, holding i drugi oblici povezivanja) regulirani su pomenutim zakonskim propisima.

Zakoni o bankama

Bankarsko poslovanje i ostala pitanja iz tog domena regulirana su zakonima i propisima na nivou entiteta i Brčko Distrikta.

Zakon o bankama Federacije BiH, Zakon o bankama Republike Srpske i Zakon o bankama Brčko Distrikta reguliraju osnivanje, organizaciju, poslovanje, upravljanje, nadzor i prestanak postojanja pravnih lica koje obavljaju aktivnosti primanja novčanih depozita, davanja kredita, kao i druge aktivnosti u skladu sa ovim zakonima.

Banka se osniva i posluje kao **dioničko (akcionarsko) društvo** (u R. Srpskoj trebaju biti barem 2 osnivača).

Agencije za bankarstvo entiteta – Federacije BiH i Republike Srpske (dalje u tekstu 'Agencije'), odnosno **Ured za bankarstvo** Brčko Distrikta, izdaju dozvole za obavljanje bankarske djelatnosti po prijemu pismenog zahtjeva od jednog ili više osnivača banke. Dobijanje dozvole (licence) je preduvjet za upis u Sudski registar. Dozvola također određuje obim aktivnosti koje banka može obavljati.

Minimalni iznos osnivačkog kapitala i najniži iznos neto depozita koji banka mora održavati ne smije biti manji 15 miliona KM.

Agencije izdaju dozvole za otvaranje filijala i predstavništava bankama čiji se glavni ured nalazi van datog entiteta. Filijale i predstavništva se ne smatraju pravnim licima, izuzev u slučaju kada su ih osnovale strane banke koje imaju status pravnog lica.

Agencije izdaju dozvole za poduzimanje svih važnih radnji vezano za: promjene u strukturi glasačkih prava fizičkih i pravnih lica i njihovog udjela u kapitalu banke, statusne promjene, promjene u Osnivačkom aktu i Statutu banke, promjene imena i sjedišta banke, itd.

Organi uprave banke su: Skupština dioničara, Upravni odbor, Nadzorni odbor i direktor banke.

ZAKONI O DIREKTNIM POREZIMA

Od donošenja Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja ("Službeni glasnik BiH" broj 44/03) i drugih propisa iz oblasti indirektnih poreza, u nadležnosti entiteta (Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske) i Distrikta Brčko su samo direktni porezi.

To su:

Porez na dobit

Porez na dobit reguliran je Zakonom o porezu na dobit privrednih društava (Federacija BiH Službene novine FBiH 32a/97 i 29/00), Zakonom o porezu na dobit preduzeća (Republika Srpska Službeni glasnik 91/06) i Zakonom o porezu na dohodak Distrikta Brčko (Službeni glasnik BD BiH 16/03).

Porez na dobit plaća poreski obveznik, tj. pravna osoba, rezident ili nerezident, koji prodajom robe i usluga na tržištu ostvaruje dobit.

Osnovicu oporezivanja predstavlja oporeziva dobit obveznika koja se utvrđuje u poreskoj bilanci.

Poreska stopa na dobit varira od 10-30% zavisno o kojoj se teritorijalnoj jedinici Bosne i Hercegovine radi. Uskoro se očekuje donošenje nove regulative koja ima za cilj ujednačavanje stope poreza na dobit na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

Zakonom o porezu na dobit regulirano je otklanjanje dvostrukog oporezivanja dobiti izvan teritorije entiteta i izbjegavanje oporezivanja dividendi ostvarenih učešćem u kapitalu drugog obveznika.

Porez na plaću

Porez na plaću reguliran je Zakonom o porezu na plaću (Federacija BiH), i zakonima o porezu na dohodak u Republici Srpskoj i Distriktu Brčko.

Poreska stopa na području Federacije je 5%, na području RS 10% i 15% - u zavisnosti od visine poreske osnovice i Distrikta Brčko 10%. Zakon uređuje oporezivanje plaća fizičkih osoba ostvarenih po osnovu radnog odnosa, izvan radnog odnosa i samostalnog obavljanja djelatnosti. Ovim Zakonima reguliraju se i poreski podsticaji, umanjenja i oslobađanja od poreza, kao i otklanjanje dvostrukog oporezivanja.

Obveznik poreza je rezident i nerezident koji plaću ostvaruje na teritoriji Federacije BiH, Republike Srpske i Distrikta Brčko.

Osnovica poreza je bruto plaća umanjena za propisane doprinose.

Ostali direktni porezi

U Federaciji BiH ostali direktni porezi (porez na dobit fizičkih lica, porez na imovinu, porez na prihod od imovine i imovinskih prava, porez na prihod od autorskih prava, patenata i tehničkih unapređenja, porez na naslijeđe i poklon, porez na dobitke od

igara na sreću, porez na prihod od poljoprivredne djelatnosti i porez na ukupan prihod fizičkih lica) kao i porez na promet nepokretnosti i prava su regulirani kantonalnim zakonima o porezima kantona, a u Republici Srpskoj i Distriktu Brčko zakonima o porezima na imovinu.